

Program usuwania azbestu z terenu Gminy Miasta Pucka na lata 2010-2032

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	3
2. CELE I ZADANIA PROGRAMU.....	5
3. PRAWNE ASPEKTY UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	6
3.1 OBOWIĄZKI I POZWOLENIA W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST.....	13
4. CHARAKTERYSTYKA AZBESTU.....	18
4.1 INFORMACJE OGÓLNE.....	18
4.2 SZKODLIWOŚĆ AZBESTU.....	20
4.3 POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST.....	21
5. DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU UŻYTKOWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH NA TERENIE GMINY MIASTA PUCKA.....	24
6. REALIZACJA PROGRAMU.....	32
7. ASPEKTY FINANSOWE PROGRAMU.....	33
8. KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU USUWANIA AZBESTU.....	34
9. PODSUMOWANIE.....	35
ZAŁĄCZNIK NR 1 - Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest, a także miejsc ich występowania.....	36
ZAŁĄCZNIK NR 2 – Informacja o wyrobach zawierających azbest w miejscu ich wykorzystywania.....	37
ZAŁĄCZNIK NR 3 – Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.....	39
ZAŁĄCZNIK NR 4 – Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.....	42
ZAŁĄCZNIK NR 5 – Karta przekazania odpadu.....	44

1. WPROWADZENIE

Azbest jako kruszec wykorzystywany był od tysięcy lat z uwagi na posiadane unikalne właściwości chemiczne i fizyczne. Odporność azbestu na działanie bardzo wysokich temperatur jest jedną z najważniejszych zalet, dzięki którym znalazł bardzo szerokie zastosowanie. Między innymi wykorzystywany był do produkcji wyrobów azbestowo – cementowych. W przeważającej części azbest używano do produkcji wyrobów budowlanych, głównie lekkiej, wytrzymałej, trwałej i niepalnej płyty azbestowo – cementowej, stosowanej na terenie całej Europy.

W latach 80-tych ubiegłego wieku, azbest uznany został za jeden z najbardziej rozpowszechnionych czynników rakotwórczych w środowisku. Poszczególne państwa Unii Europejskiej, jak i inne, w tym USA, Kanada i Japonia podjęły kroki w celu wyeliminowania go ze środowiska zakazując stosowania wyrobów azbestowych na swoim terytorium. W Polsce regulacje takie wprowadziła ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r., o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., nr 3 poz. 20 ze zm.).

Zadanie likwidacji zagrożenia związanego z obecnością wyrobów zawierających azbest w naszym otoczeniu zostało powierzone zarówno urzędom na szczeblu centralnym jak i terytorialnym. Szereg ustaw i aktów wykonawczych nakłada na jednostki samorządu terytorialnego wiele obowiązków, wśród nich priorytetowym jest obowiązek inwentaryzacji azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Konieczność opracowania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Puck na lata 2010 – 2032” wynika wprost z „Programu Oczyszczania Kraju z azbestu w latach 2009 – 2032” przyjętego przez Radę Ministrów RP w dniu 14 lipca 2009 r. (Komunikat Ministra Gospodarki z dnia 29 lipca 2009r. ogłoszony w MP z 2009 r. Nr 50, poz. 735). Program ten jest zmodyfikowaną wersją wcześniejszego Rządowego Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski z 2002 roku, powstałego w wyniku przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucji w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki z dn. 19 czerwca 1997 r. (M.P. z 1997 r. nr 38, poz. 373) oraz ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r., o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., nr 3 poz. 20 ze zm.).

W latach 70-tych XX w. do Polski importowano ok. 100 tys. ton azbestu rocznie, głównie z ZSRR i Kanady. Azbest wykorzystywano głównie do wyrobu materiałów budowlanych, pokryć dachowych i elewacji budynków. Szacuje się, że na dachach budynków w Polsce znajduje się około 1,4 mln m² płyt azbestowo-cementowych, z których 90% stanowią

dachowe płyty faliste. Znaczący udział w ogólnej ilości wyrobów azbestowych na terenie kraju stanowią także rury azbestowo cementowe, które znalazły zastosowanie w sieci wodociągowej (ogółem około 600 tys. ton).

Z danych pozyskanych w wyniku przeprowadzanej w 2010 r. inwentaryzacji wyrobów azbestowych, na terenie Miasta Pucka szacunkowo znajduje się blisko 19 tys. m² wyrobów azbestowo-cementowych, co w przybliżeniu stanowi około 230 ton płyt azbestowych tworzących pokrycia dachowe budynków mieszkalnych i gospodarczych, a także 4830 mb rur azbestowo-cementowych, co stanowi 13,8% sieci wodociągowej miasta.

Ze względu na zagrożenie, jakie niesie ze sobą obecność włókien azbestowych w powietrzu, opracowanie niniejszego „Programu” stanowiło priorytet dla ochrony środowiska i zdrowia mieszkańców Gminy Miasta Pucka. Sukcesywne usuwanie azbestu, wynikające z realizacji programu, przyczyni się także do poprawy wyglądu zewnętrznego obiektów budowlanych i ich stanu technicznego.

Dodatkowo opracowany program stanowić będzie też podstawę do pozyskiwania przez Gminę Miasta Pucka funduszy ze źródeł zewnętrznych, na realizację zadań związanych z usuwaniem azbestu.

Zgodnie z założeniami „Programu Oczyszczania Kraju z azbestu w latach 2009 – 2032” aktualizacja niniejszego programu nastąpić powinna do roku 2015.

2. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Główne cele opracowanego „Programu” to:

1. przedstawienie oddziaływania wyrobów zawierających azbest na zdrowie człowieka i środowisko naturalne,
2. podniesienie świadomości społecznej odnośnie zagrożeń powodowanych przez wyroby zawierające azbest,
3. wskazanie możliwości pozyskania funduszy na usunięcie wyrobów zawierających azbest,
4. zapoznanie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz wynikającymi z nich procedurami dotyczącymi postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
5. określenie harmonogramu zadań oraz oszacowanie kosztów likwidacji wyrobów azbestowych.

Program zakłada realizację następujących zadań:

1. utworzenie oraz coroczną aktualizację bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest, ich ilości oraz stanie przydatności do użytkowania,
2. informowanie i edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobami ich bezpiecznego usuwania i unieszkodliwiania,
3. mobilizowanie właścicieli nieruchomości do sukcesywnego usuwania azbestu z terenu miasta,
4. podjęcie działań prowadzących do pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację programu,
5. udzielanie pomocy finansowej dla osób usuwających azbest ze swoich nieruchomości,
6. przeznaczenie części środków finansowych z budżetu Gminy na realizację „Programu”,
7. pomoc osobom zainteresowanym w poszukiwaniu dodatkowych źródeł finansowania na usuwanie azbestu i wymianę pokryć dachowych,
8. sukcesywna wymiana wodociągowych rur azbestowo-cementowych na terenie miasta,
9. monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego wykonania władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

3. PRAWNE ASPEKTY UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Od 1997 r. na terenie Polski obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest, co uregulowane zostało ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r., o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., nr 3 poz. 20 ze zm.). W latach kolejnych wprowadzono szereg kolejnych uregulowań prawnych dotyczących postępowania z wyrobami azbestowymi.

Regulacje ustawowe:

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tj. Dz. U. z 2004r. Nr 3, poz. 20 ze zm.)

Ustawa weszła w życie 28 września 1997 roku. Zakazuje ona wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998r., a z dniem 28 marca 1999r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Wyjątek stanowi tylko azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Wykaz tych wyrobów określa corocznie Minister właściwy do spraw gospodarki w drodze rozporządzenia. Wymieniona ustawa praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce, pozostaje natomiast problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów w sposób niezagrażający zdrowiu ludzi i zanieczyszczeniu środowiska. Ustawa porządkuje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. z 2007r. Nr 39, poz. 251 ze zm.).

Ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. W ustawie określone są obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje całokształt spraw administracyjnych, związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu, w tym składowaniu odpadów, a także

wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów. Ustawa wprowadza obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2006r. Nr 156, poz. 1118 ze zm.).

Wśród wielu przepisów znajduje się zapis mający zastosowanie w przypadkach występowania azbestu. Art. 30 ust. 7 stanowi: właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 tego art. jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować:

- zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia,
- pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków,
- pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych,
- wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r., Nr 25, poz. 150 ze zm.)

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa zawiera szereg istotnych i ważnych postanowień dotyczących m.in.:

- państwowego monitoringu środowiska, jako systemu pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku,
- opracowania prognoz oddziaływania na środowisko, w tym gospodarki odpadami, a także programów wojewódzkich, zmierzających do przestrzegania standardów jakości środowiska,
- ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, sposobu postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska,
- kar i odpowiedzialności za nieprzestrzeganie zasad i przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- konieczności oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on się znajduje.

Ustawa z dnia 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2001r. Nr 100, poz. 1085 ze zm.).

Ustawa reguluje tryb postępowania oraz obowiązki podmiotów określanych ustawą. W art. 54 ustawa odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska – sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Ustawa z dnia 11 stycznia 2001r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz.U. z 2009r. Nr 152, poz. 1222 ze zm.).

Ustawa reguluje, na gruncie prawa europejskiego, problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych. Ustawa określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko. Zgodnie z ustawą tworzy się urząd Inspektora do Spraw Substancji i Preparatów Chemicznych.

Ustawa z dnia 28 października 2002r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1671 ze zm.).

Ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) – *Jednolity tekst Umowy ADR* (Dz. U. z 2009r Nr 27, poz. 162). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów, zaś kierowcy pojazdów winni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

Inne akty prawne dotyczące usuwania azbestu:

Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. z 1996 r. Nr 19, poz. 231).

Określa jako niedopuszczalny dodatek azbestu w materiałach budowlanych, z terminem obowiązywania od dnia 1 stycznia 1997r.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. z 2004 r. Nr 71, poz. 1833 ze zm.).

Określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest; sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania, warunki przygotowania do transportu i transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania, wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. z 2002r. Nr 217, poz. 1833 ze zm.).

Określa najwyższe dopuszczalne stężenia pyłów zawierających azbest w środowisku pracy :

- a) pyły zawierające azbest chryzotyl - $1,0 \text{ mg/m}^3$
- włókna respirabilne - $0,2 \text{ włókien w cm}^3$
- b) pyły zawierające azbest krokidolit - $0,5 \text{ mg/m}^3$
- włókna respirabilne - $0,2 \text{ włókien w cm}^3$

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U. Nr z 2005 r. 216, poz. 18240).

Określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. z 2006 r. Nr 30, poz.213)

Określa wzory dokumentów stosowanych do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów, celem zapewnienia kontroli ich przemieszczania. Do prowadzonej ewidencji odpadów obowiązani są posiadacze odpadów, w tym także wytwórcy odpadów. Ewidencję odpadów prowadzi się za pomocą dwóch dokumentów: karty ewidencji odpadów oraz karty przekazania odpadów. Karta przekazania odpadu wypełniana jest w dwóch egzemplarzach przez posiadacza przekazującego odpady na rzecz innego posiadacza odpadów.

Posiadacz odpadów, który odpady przejmuje (np. zarządzający składowiskiem odpadów) zobowiązany jest do potwierdzenia na karcie przekazania odpadu fakt przyjęcia odpadu. Karty informacyjne służą do naliczania opłat za umieszczenie w danym roku odpadów na składowisku wnoszonych na rachunek dystrybucyjny urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. Nr 2001 r. 112, poz. 1206).

Dotyczy rodzajów odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Znajdują się one na liście w wymienionych niżej grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,

06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,

10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),

10 13 09*- odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,

15 01 11*-opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,

160111* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,

160212* - zużyte urządzenia zawierające azbest,

170601* - materiały izolacyjne zawierające azbest,

170605* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

* gwiazdka oznacza odpady niebezpieczne

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. z 2002 r. Nr 191, poz. 1595).

W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady:

Grupy 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest;

Grupy 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Oznacza to, że odpady obu grup mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Natomiast nie wolno tych odpadów mieszać i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U. z 2003 r. Nr 192, poz.1876).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. z 2002 r. Nr 175/2002 poz. 1439).

Określa terminy, sposoby przedkładania wojewodzie przez organa władz samorządowych informacji o rodzaju, ilości i miejscu występowania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście (Dz.U. z 2005 r. Nr 189, poz. 16030).

Rozporządzenie określa wykaz bezpłatnych leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście, sposób realizacji recept oraz tryb rozliczania przez oddziały wojewódzkie Narodowego Funduszu Zdrowia z budżetem państwa kosztów tych leków.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 236, poz.1986).

Przepisy o przewozie drogowym materiałów niebezpiecznych stosuje się odpowiednio do transportu odpadów niebezpiecznych, spełniających określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne dla zaliczenia ich do jednej z klas towarów niebezpiecznych. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) - *Jednolity tekst Umowy ADR* (Dz.U. z 2005r. Nr 178, poz. 1481). Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów

budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy ich transporcie. Posiadacz odpadów zawierających azbest, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów, obowiązany jest do uzyskania zezwolenia na prowadzenie tej działalności. Zgodnie z ustawą o odpadach zezwolenie wydaje, w drodze decyzji starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów. Transportujący odpady niebezpieczne obowiązany jest do posiadania karty ewidencji odpadu, dokumentu obrotu odpadami niebezpiecznymi i dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych według wymagań ADR.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 237, poz. 2011 ze zm.).

Określa szczegółowe warunki i tryb wydawania świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu towarów niebezpiecznych, jego wzór i sposób wypełnienia.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu oddziaływaniu na środowisko (Dz.U. 2004r. Nr 257, poz. 2573 z późn. zm.)

Sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wymaga transport lub unieszkodliwianie azbestu lub produktów zawierających azbest, w ilości nie niższej niż 200 ton rocznie.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002r.

Określa główne kierunki działania w okresie 30-stu lat, potrzebne środki na realizację "Programu...", a także podaje szacunkowe ilości wyrobów zawierających azbest w całym kraju oraz poszczególnych województwach. Polskie prawodawstwo określa także wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Obowiązki te przedstawiono poniżej w rozdziale 3.1.

Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu w latach 2009 – 2032 przyjętego przez Radę Ministrów RP w dniu 14 lipca 2009 r. (Komunikat Ministra Gospodarki z dnia 29 lipca 2009 r. ogłoszony w MP z 2009 r. Nr 50, poz. 735).

Program utrzymuje cele przyjętego przez Radę Ministrów 14 maja 2002 r. „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, a także określa nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu do roku 2032, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do unii Europejskiej.

3.1 OBOWIĄZKI I POZWOLENIA W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników – bezpieczne użytkowanie wyrobów zawierających azbest:

- dokonanie przeglądu technicznego obiektów i urządzeń budowlanych lub instalacji przemysłowych wraz z identyfikacją rodzaju azbestu oraz ze sporządzeniem „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”,
- przedłożenie wyników inwentaryzacji (jako informacja) wojewodzie (przedsiębiorca), burmistrzowi miasta (osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami),
- sporządzenie planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu,
- podjęcie decyzji o usuwaniu azbestu,
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu wyrobów zawierających azbest,
- dokonanie wyboru wykonawcy prac polegających na zabezpieczeniu i konserwacji wyrobów zawierających azbest
- opracowanie instrukcji bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- oznakowanie miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest - odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu (Załącznik nr 1).

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników – bezpieczne usuwanie wyrobów azbestowych:

- dokonanie przeglądu technicznego obiektów i urządzeń budowlanych lub instalacji przemysłowych wraz z identyfikacją rodzaju azbestu oraz ze sporządzeniem „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”,
- przeprowadzenie kontroli stanu wyrobów zawierających azbest w terminach wynikających z oceny stanu tych wyrobów,
- podjęcie decyzji o konieczności usunięcia wyrobów zawierających azbest z nieruchomości
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- dokonanie wyboru wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- poinformowanie użytkowników, pracowników, mieszkańców obiektu o planowanym usuwaniu wyrobów zawierających azbest i sposobach zabezpieczenia środowiska i zdrowia ludzi,
- uzyskanie pisemnego oświadczenia od wykonawcy prac o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych (przechowywane przez 5 lat).

Obowiązki wytwórców odpadów zawierających azbest:

- opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest (jeśli wytwarza odpady azbestowe w ilości powyżej 0,1 Mg rocznie),
- uzyskanie decyzji zatwierdzającej program j.w. przez właściwego wojewodę lub starostę,
- opracowanie i przedłożenie informacji o wytwarzanych odpadach zawierających azbest oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami w terminie 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstanie odpadów niebezpiecznych oraz ewidencję miejsc przeznaczenia odpadów,
- prowadzenie ilościowej i jakościowej ewidencji zgodnie z przyjętym katalogiem odpadów i listą odpadów niebezpiecznych oraz ewidencję miejsc przeznaczenia odpadów,
- przedłożenie informacji zbiorczej o rodzajach i ilościach odpadów oraz sposobach gospodarowania nimi marszałkowi województwa pomorskiego do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy,
- zawarcie umowy lub porozumienia na transport i unieszkodliwianie odpadów azbestowych

- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję pracowników, osób kierujących i nadzorujących prace polegające na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzeganie procedur dotyczących bezpiecznego postępowania,
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach,
 - informację o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
- posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
- zgłoszenie prac polegających na usunięciu wyrobów zawierających azbest właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu inspektorowi pracy, które powinno zawierać:
 - rodzaj lub nazwę wyrobów zawierających azbest,
 - termin rozpoczęcia i planowanego zakończenia prac,
 - adres obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej,
 - kopię aktualnej oceny stanu wyrobów zawierających azbest,
 - określenie liczby pracowników, którzy przebywać będą w kontakcie z azbestem,
 - zobowiązanie wykonawcy prac do przedłożenia nowego zgłoszenia w przypadku zmiany warunków prowadzenia robót;
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest
- usuwanie wyrobów zawierających azbest w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia,
- stosowanie opakowania i przygotowania odpadów zawierających azbest do transportu
- zapewnienie ochrony pracowników zatrudnionych przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest przed szkodliwym działaniem włókien azbestu i pyłu zawierającego azbest,
- oczyszczenie terenu z pyłu azbestowego i złożenie właścicielowi, użytkownikowi lub zarządcy obiektu, dokumentu stwierdzającego o prawidłowości wykonania prac i oczyszczeniu z azbestu.

Zbieranie, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest

- wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów,
- posiadacz odpadów (w tym również wytwórca odpadów) może przekazywać odpady wyłącznie podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami,
- zlecający usługę transportu odpadów jest zobowiązany wskazać prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów miejsce odbioru odpadów oraz posiadacza odpadów, do którego należy dostarczyć te odpady,
- prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów jest obowiązany dostarczyć te odpady do posiadacza odpadów, który został mu wskazany przez zlecającego usługę,
- prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów oraz prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wymaga uzyskania zezwolenia,
- zezwolenie na prowadzenia działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów wydaje starosta w drodze decyzji na wniosek:
 - ° w przypadku zbierania – starosta właściwy ze względu na miejsce zbierania odpadów,
 - ° w przypadku transportu – starosta właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów;
- prowadzący działalność wyłącznie w zakresie transportu odpadów prowadzi ewidencję z zastosowaniem tylko karty przekazania odpadów i jest obowiązany do poświadczenia na karcie przekazania tej usługi,
- do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest stosuje się odpowiednie przepisy o przewozie towarów niebezpiecznych,
- transport wyrobów i odpadów zawierających azbest należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska.

Obowiązki samorządu gminnego:

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości – wspólnoty mieszkaniowe) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,

- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,
- współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechnienia informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby zawierające azbest,
- organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych,
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

4. CHARAKTERYSTYKA AZBESTU

4.1 INFORMACJE OGÓLNE

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami różnych metali. W zależności z jakim metalem krzemiany tworzą związek wyróżnia się kilka typów azbestu o różnej szkodliwości dla zdrowia. Najgroźniejszy jest azbest niebieski (krocidolit). Największe zastosowanie przemysłowe ma azbest biały (chryzotyl), następnie azbest niebieski oraz brązowy (amosyt).

Wyroby zawierające azbest oraz odpady azbestowe można również podzielić – w zależności od trwałości i ilości zastosowanego spoiwa wiążącego – na:

–miękkie (łamliwe, kruche) -Klasa I. Obejmują wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej spotykane są w obiektach przemysłowych (elektrociepłownie, huty). Narażeni na oddziaływanie ich pyłów są pracownicy wykonujący remonty izolacji lub uszczelnień urządzeń z udziałem azbestu. W tej klasie znajdują się między innymi wyroby tekstylne używane przez pracowników w celach ochronnych m.in.: sznury, płótna, tkaniny zawierające azbest, płaszcze izolacyjne azbestowo-gipsowe, tektury miękkie i płyty ogniochronne.

–twarde (niekruche, sztywne) – Klasa II. Obejmują wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku uszkodzenia ma miejsce stosunkowo niewielka emisja pyłu w porównaniu z wyrobami klasy I. W przeciwieństwie do wyrobów miękkich, przez długi okres pozostają wyrobami emitującymi małe ilości pyłu azbestu. Można je więc uważać za mniej groźne w użytkowaniu oraz podczas prac remontowych od wyrobów miękkich. Mniej groźne są też ich odpady. Emisja pyłu azbestu może powstawać podczas uszkodzeń mechanicznych np. przy piłowaniu lub szlifowaniu szybkoobrotowymi narzędziami elektrycznymi, nie wyposażonymi w miejscowe odciągi pyłu. Do emisji pyłu dochodzi także w trakcie trwania destrukcji np. emitują go stare płyty pokryć dachowych azbestowo-cementowych o naruszonej przez czynniki atmosferyczne lub chemiczne powierzchni zewnętrznej. Wówczas zanieczyszczony jest też grunt w bezpośrednim sąsiedztwie rynny odprowadzającej wodę opadową.

Najbardziej rozpowszechnionym wyrobem tej klasy w Polsce są faliste **plyty azbestowo-cementowe**, oraz płyty azbestowo-cementowe typu „karo”, stosowane jako pokrycia dachowe. W znacznie mniejszych ilościach produkowane były inne wyroby klasy II, między innymi **rury azbestowo-cementowe** służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy.

4.2 ZASTOSOWANIE

Właściwości fizykochemiczne azbestu sprawiły, że był stosowany w ponad kilku tysiącach wyrobów zawierających azbest. Jego wykorzystanie szczególnie powszechne było w produkcji wyrobów budowlanych, energetyce, przemyśle chemicznym i transporcie.

Tab. 1. Najpowszechniej występujące wyroby zawierające azbest.

Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Wyroby	Zastosowanie
Materiały budowlane	Płyty azbestowo-cementowe faliste	Pokrycia dachowe
	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	Ściany osłonowe, działowe, okładziny zewnętrzne, osłona ścian i przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych, chłodnie wentylatorowe i kominowe
	Płyty azbestowo-cementowe płaskie typu „karo”	Pokrycia dachowe, okładziny zewnętrzne
	Rury azbestowo-cementowe (ciśnieniowe i bezciśnieniowe)	Przewody wodociągowe i kanalizacyjne, rynny spustowe zsyków na śmieci, przewody kominowe.
	Masy azbestowe natryskowe	Izolacja ogniochronna konstrukcji stalowych, przegród budowlanych, izolacja akustyczna obiektów użyteczności publicznej
Wyroby izolacyjne	Wata, włókna, sznury, tkanina termoizolacyjna, taśmy	Izolacje kotłów, silników, rurociągów, wymienników
Wyroby uszczelniające	Tektura, płyty azbestowo – kauczukowe, szczeliwa plecione	Uszczelnienia narażone na wysoką temperaturę, wodę, parę, kwasy i zasady, oleje, gazy spalinowe
Wyroby cierne	Okładziny cierne, klocki hamulcowe	Elementy napędów
Wyroby hydroizolacyjne	Lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe	Materiały stosowane w budownictwie
Inne	Materiał filtracyjny w przemyśle piwowarskim i w farmacji, wypełniacz lakierów i izolacji przewodów grzewczych	Zastosowanie w różnych gałęziach przemysłu.

4.3 SZKODLIWOŚĆ AZBESTU

Azbest zaliczany jest do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi. W związku z czym, znalazł się w wykazie opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej, jako niebezpieczna substancja chemiczna o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka.

Wyroby azbestowe, będące w dobrym stanie technicznym oraz odpowiednio zabezpieczone nie stanowią istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Zagrożenie powstaje dopiero w wyniku uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie szlifowanie itp.). Wówczas uwalniane są do powietrza włókna azbestu, które mogą zostać przeniesione przez układ oddechowy do płuc. Pochłanianie i kumulowanie włókien azbestowych w płucach jest przyczyną wielu chorób. Badania naukowe dowodzą, że azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie długotrwałego narażania dróg oddechowych na wdychanie jego włókien.

Do głównych źródeł emisji włókien azbestowych należą:

- niewłaściwie składowane odpady azbestowe, w tym tzw. „dzikie wysypiska”,
- użytkowanie wyrobów azbestowych, co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym w wyniku korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych,
- niewłaściwe usuwanie dachów i elewacji zawierających azbest,
- urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacyjne zawierające azbest, występujące wewnątrz pomieszczeń.

Oddychanie powietrzem skażonym włóknami azbestowymi prowadzi do szeregu schorzeń układu oddechowego. Krótkotrwałe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, czyli takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do organizmu. Są one dłuższe od 5 μm , mają grubość mniejszą niż 3 μm i stosunek długości do średnicy nie mniejszy niż 3 : 1. Włókna te wdychane do pęcherzyków płucnych, nie mogą już być wydalone. Ich szkodliwe działanie może ujawnić się dopiero po wielu latach. Chroniczna ekspozycja na włókna azbestowe może być przyczyną następujących schorzeń:

- pylica azbestowa (azbestoza) – pylica płuc spowodowana wdychaniem włókien

azbestowych, powoduje uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej, jej okres rozwoju może trwać nawet 30-40 lat,

-zmiany opłucnowe – występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe, powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej. Okres rozwoju może wynosić od 25-40 lat, a śmierć następuje po dwóch latach od wystąpienia objawów,

- rak płuc – najczęściej powodowany przez azbest nowotwór płuc.

Im więcej jest włókien w powietrzu, którym oddychamy, tym większe jest ryzyko zachorowania na choroby wywołane azbestem. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również fizycznych i aerodynamicznych cech włókien.

Minister Pracy i Polityki Społecznej Rozporządzeniem z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy ustalił wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń chemicznych i pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia. Wśród pyłów znalazły się również pyły zawierające azbest. Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w 24 –godzinnych pomiarach powietrza atmosferycznego w Polsce wynosi 1000 włókien/m³ powietrza. Nieznana jest natomiast minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołać może choroby. Dodatkowo, szkodliwe działanie azbestu może zostać zwielokrotnione w momencie jednoczesnego narażenia organizmu na inne substancje rakotwórcze (np. węglowodory aromatyczne, metale ciężkie czy dym tytoniowy).

Brak jest dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie wywołuje szkodliwe efekty zdrowotne. Zarówno raport Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), jak i stanowisko Państwowego Zakładu Higieny są w tej sprawie jednoznaczne. Dlatego zastępowanie rur azbestowo-cementowych w instalacjach sieciowych powinno następować sukcesywnie w miarę technicznego zużycia.

4.4 POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Demontaż materiałów zawierających azbest jest ściśle regulowany przepisami prawnymi. Zawarte są one w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. z 2004 r. Nr 71 poz. 649).

Według obowiązującego prawa prace polegające na usuwaniu lub naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Wykonawca prac związanych z usuwaniem azbestu jest jednocześnie wytwórcą odpadów niebezpiecznych, w związku z czym powinien posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności w wyniku której powstają odpady niebezpieczne. Prace przy naprawie wyrobów zawierających azbest w obiektach i urządzeniach budowlanych lub prace mające na celu jego usunięcie z obiektu lub urządzenia budowlanego powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego.

Bezpieczne usunięcie wyrobów zawierających azbest oznacza odpowiednie przeprowadzenie procesów:

- demontażu,
- transportu,
- zdeponowania na składowisku odpadów.

Wykonawca prac polegających na naprawie lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zobowiązany jest do:

- izolowania od otoczenia obszaru prac przez zastosowanie odpowiednich osłon
- ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m przy stosowaniu osłon,
- umieszczenia tablic ostrzegawczych o treści : „Uwaga! Zagrożenie azbestem”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”,
- zastosowania odpowiednich środków technicznych celem zmniejszenia emisji włókien azbestu.

Prace związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować uwalnianie azbestu lub co najmniej zminimalizować pylenie do dopuszczalnych wartości stężeń w powietrzu regulowanych przepisami szczególnymi. Zapewnienie powyższego wymaga:

- nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywaniem w stanie wilgotnym przez cały czas pracy.
- demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzania (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.), tam gdzie jest to technicznie możliwe.
- odspajania materiałów trwale związanych z podłożem przy zastosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze.

Demontaż wyrobów zawierających azbest nierozzerwalnie związany jest z procesem powstawania odpadów. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest jest obowiązkiem właściciela nieruchomości. Jednak poważną przeszkodą jest brak środków finansowych, co uniemożliwia większości właścicielom nieruchomości podejmowanie działań związanych z usuwaniem azbestu. Jednym ze sposobów przyspieszenia procesu usuwania azbestu z terenu gminy jest pomoc finansowa dla właścicieli nieruchomości ze źródeł zewnętrznych np. kosztów usuwania, transportu i unieszkodliwiania powstałych przy tym odpadów.

5. DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU UŻYTKOWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH NA TERENIE GMINY MIASTA PUCKA

„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Pucka na lata 2010 – 2032” obejmuje w całości obszar administracyjny gminy. Miasto stanowi samodzielną jednostkę administracyjną. Gmina Miasta Puck zajmuje powierzchnię 493 ha i zamieszkiwane jest przez blisko 12 tys. mieszkańców.

Wyroby zawierające azbest, znajdujące się na terenie Pucka to przede wszystkim dachowe płyty cementowo-azbestowe oraz rury wodociągowo-kanalizacyjne. Podstawowym problemem do rozwiązania jest usunięcie pokryć dachowych zawierających azbest. Pozostałe wyroby zawierające azbest stanowią margines problemu i nie są w takim stopniu narażone na uszkodzenie powodujące pylenie włókien azbestu .

Zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa jednym z głównych kierunków działań w zakresie gospodarki odpadami jest wspieranie działań podejmowanych przez podmioty prywatne przyczyniające się do zmniejszania ilości odpadów niebezpiecznych, w tym odpadów azbestowych.

W celu usprawnienia działań na rzecz usuwania azbestu z terenu Miasta Puck w roku 2006 podjęte zostało Zarządzenie Nr 56/2006 Burmistrza Miasta Pucka z dnia 15 maja 2006 r., które wprowadzało możliwość dofinansowania dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych pozbywających się azbestu z nieruchomości. Uruchomiony regulamin Przyznawania Dofinansowania ze Środków Miejskiego Programu Usuwania Azbestu Osobom Fizycznym na Usuwanie i Utylizację Odpadów Niebezpiecznych, Zawierających Azbest, Pochodzących z Budynków Mieszkalnych i Gospodarczych przyczynił się do zwiększenia zainteresowania tym tematem wśród mieszkańców (Tab.1).

W roku 2006 podpisana została także pierwsza umowa o dotację na ww. cel ze Starostwem Powiatowym w Pucku ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Pucku. W latach kolejnych (2007, 2008, 2009) podpisywane były analogiczne umowy ze Starostwem Powiatowym w Pucku.

Tabela 2. Przebieg realizacji dofinansowania z Miejskiego Programu Usuwania Azbestu w latach 2006-2009.

Rok	Ilość złożonych wniosków	Ilość zrealizowanych wniosków	Ilość zutylizowanego azbestu [Mg]	Kwota wypłacona ze środków Miejskiego Programu Usuwania Azbestu
2006	3	3	5,6	8 596,00 zł
2007	3	3	7,5	13 150,00 zł
2008	7	7	21,6	29 600,00 zł
2009	9	5	13,6	16 900,00 zł

Zmiana przepisów w związku z podjęciem Ustawy z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 r. Nr 215 poz. 1664) spowodowała, że powiatowe i gminne Fundusze Ochrony Środowiska zostały zlikwidowane z dniem 01 stycznia 2010 r. W związku z powyższym, dotychczasowe działania gminy związane z dofinansowaniem działań proekologicznych dotyczących usuwania azbestu zostały czasowo wstrzymane.

W dniach 20-30 kwietnia 2010 r., na terenie miasta przeprowadzona została inwentaryzacja wyrobów azbestowych, polegająca na spisie z natury i oszacowaniu metrażu pokryć dachowych zawierających azbest. Na tej podstawie zewidencjonowano ilość wyrobów zawierających azbest jaka jest obecnie w posiadaniu osób fizycznych oraz podmiotów gospodarczych. Jak wynika z zebranych informacji najczęściej stosowanym wyrobem azbestowym na terenie Gminy Miasta Pucka są płyty pokryć dachowych, głównie faliste płyty azbestowo-cementowe tzw. eternit. Zinwentaryzowane ilości tego materiału, z podziałem na ogólną ilość eternitu na poszczególnych ulicach przedstawiono w tabeli nr 3. W celu obliczenia ilości wyrobów zawierających azbest w jednostce masy przyjęto, że 1 Mg falistej płyty azbestowo-cementowej stanowi około 70 m², w ten sposób oszacowano, że spodziewana masa odpadów zawierających azbest w gminie wynosi łącznie około 270 Mg.

Tabela 3. Ilość zinwentaryzowanych w 2010 r. pokryć dachowych zawierających azbest na poszczególnych ulicach na obszarze Gminy Miasta Pucka.

Lp.	Ilość wyrobów azbestowych		Ulica
	[m2]	[Mg]	
1	2110,0	30,1	Swarzevska
2	1735,0	24,8	Ludwika Waryńskiego
3	1650,0	23,6	Kopernika
4	1495,0	21,4	Mikołaja Reja
5	1118,7	16,0	Wałowa
6	980,8	14,0	Plac Wolności
7	913,7	13,1	I Armii Wojska Polskiego
8	618,1	8,9	Kolejowa
9	610,0	8,7	Paderewskiego
10	585,0	8,4	Nowa
11	532,5	7,7	Żeromskiego
12	514,0	7,3	Antoniego Miotka
13	500,0	7,1	Kraszewskiego
14	493,0	7,0	Wejherowska
15	450,	6,4	Mestwina
16	420	6,0	Męczenników Piaśnicy
17	410	5,9	Ks. Bernarda Sychty
18	379,8	5,5	Gen. Józefa Hallera
19	354,4	5,1	1-go Maja
20	300	4,3	Polna
21	274	3,9	Adama Asnyka
22	270	3,9	Marii Konopnickiej
23	250	3,6	Kasztanowa
24	220	3,1	Chopina
25	182,5	2,6	10-go Lutego
26	164,2	2,3	Pokoju

27	160	2,3	Żarnowiecka
28	155	2,2	Jana Matejki
29	151,2	2,2	Sobieskiego
30	151,2	2,2	Bogusława
31	150	2,1	Lipowa
32	120	1,7	Augustyna Necla
33	109	1,6	Morska
34	100	1,4	Morskiego Dywizjonu Lotniczego
35	86,4	1,2	12-go Marca
36	40	0,6	Przebendowskiego
37	32	0,5	Zamkowa
RAZEM	18785,52	268,36	

Równolegle, pośród mieszkańców przeprowadzona została akcja informacyjna dotycząca konieczności opracowania programu usuwania azbestu z terenu gminy oraz konieczności sukcesywnej eliminacji azbestu w latach kolejnych. Właściciele nieruchomości, na których znajduje się azbest poproszeni zostali o wypełnienie ankiet dotyczących informacji na temat azbestu oraz oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Spośród 119 rozesłanych ankiet, wypełnionych i przedłożonych burmistrzowi miasta Puck zostało 66 formularzy od właścicieli nieruchomości, co stanowi 55,5% wszystkich ankiet.

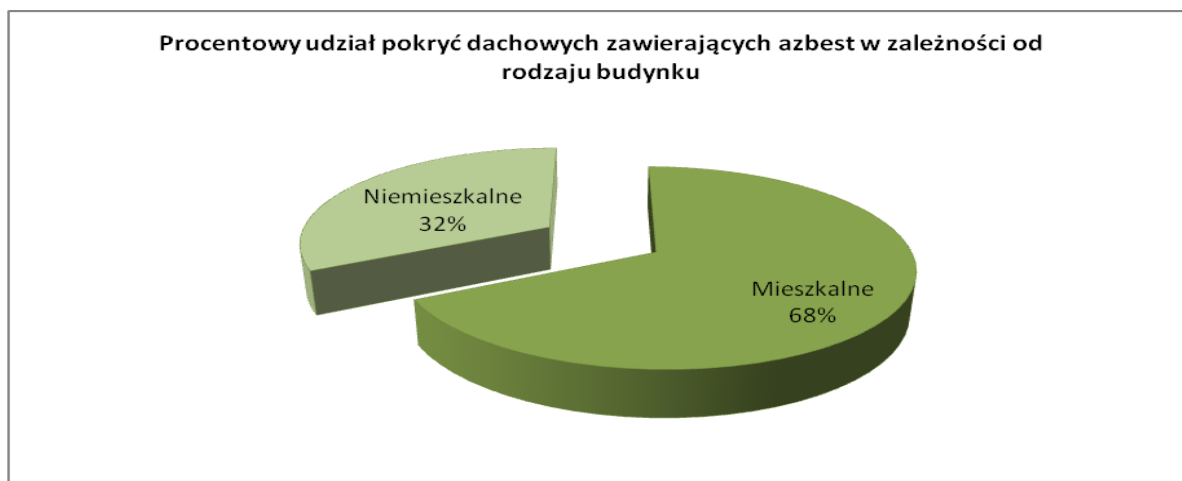
Wypełnione ankiety stanowiły podstawę do opracowania rzetelnych danych statystycznych, które obrazują aktualny stan, ilość i sposób wykorzystania wyrobów azbestowych na terenie Miasta Puck.

Z przeprowadzonej inwentaryzacji wynika, że najwięcej pokryć dachowych zawierających azbest znajduje się na tzw. „Starych działkach” (m in. ul. Ludwika Waryńskiego, Kopernika, Mikołaja Reja), stanowiące osiedle domów jednorodzinnych, gdzie falista płyta azbestowo-cementowa wykorzystywana jest zarówno na dachach budynków mieszkalnych i gospodarczych. Znaczny udział procentowy w ogólnej ilości azbestu na terenie miasta stanowią także pokrycia dachowe na tzw. Osiedlu Swarzewskim, z uwagi na liczne stodoły i budynki produkcyjne, o znacznej powierzchni dachów pokrytych eternitem. Również część

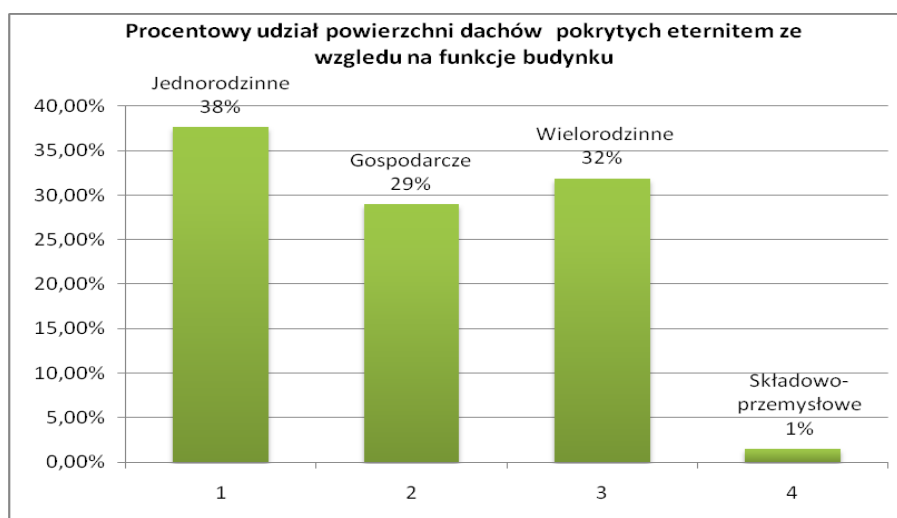
dachów starego miasta, w otoczeniu Placu Wolności i przylegających ulic w znacznej mierze pokrytych jest wyrobami azbestowymi. Z uwagi na historyczny charakter tej części miasta w większości są to kamienice stanowiące budynki wielorodzinne i mieszkaniowo-usługowe. W pozostałych częściach miasta, rozmieszczenie budynków pokrytych płytą azbestowo-cementową jest rozproszone.

Na podstawie otrzymanych ankiet stwierdzić można, że większość budynków o azbestowym pokryciu dachowym to budynki mieszkalne (68%), co przedstawione zostało na wykresie poniżej.

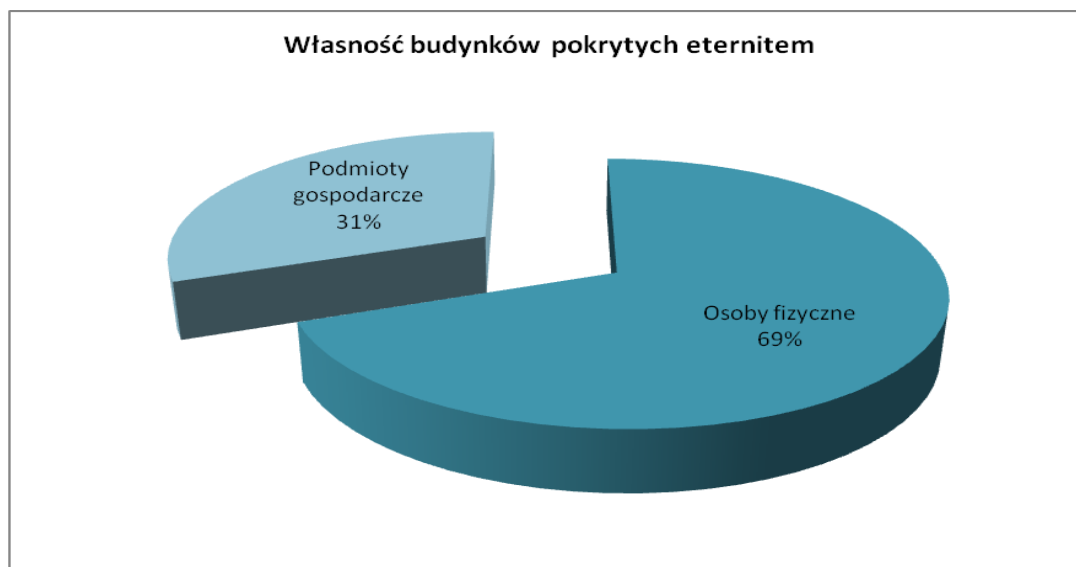
Ze względu na funkcje pełnione przez budynki o pokryciu dachowym z płyt azbestowo-cementowych wyróżnić można 4 grupy: budynki jednorodzinne, budynki wielorodzinne, budynki gospodarcze oraz składowo-przemysłowe. Procentowy udział ogólnej powierzchni dachów budynków pokrytych eternitem na terenie gminy, ze względu na pełnione funkcje, opracowany został na podstawie informacji otrzymanych od właścicieli nieruchomości.

Przeważającą część (około 38%) stanowią pokrycia dachowe domów jednorodzinnych.

Istotnym aspektem pozwalającym przeanalizować specyfikę obecnych na terenie Gminy Miasta Pucka wyrobów cementowo-azbestowych jest własność budynków pokrytych eternitem. Z otrzymanych ankiet wynika, że w większości właścicielami ww. nieruchomości są właściciele prywatni – osoby fizyczne (około 70% właścicieli). Pozostałe nieruchomości, na których znajduje się eternit stanowią budynki komunalne, będące własnością gminy, a także budynki wspólnot mieszkaniowych i innych podmiotów.

Właściciele nieruchomości pokrytych eternitem wraz z informacją dotyczącą wyrobów zawierających azbest w miejscu ich wykorzystywania wypełnili także formularz dotyczący oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodny z załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004. Formularz uwzględnia rodzaj wyrobów azbestowych, stopień uszkodzeń, narażenie wyrobu na uszkodzenia mechaniczne, miejsce zastosowania oraz częstotliwość wykorzystania pomieszczenia.

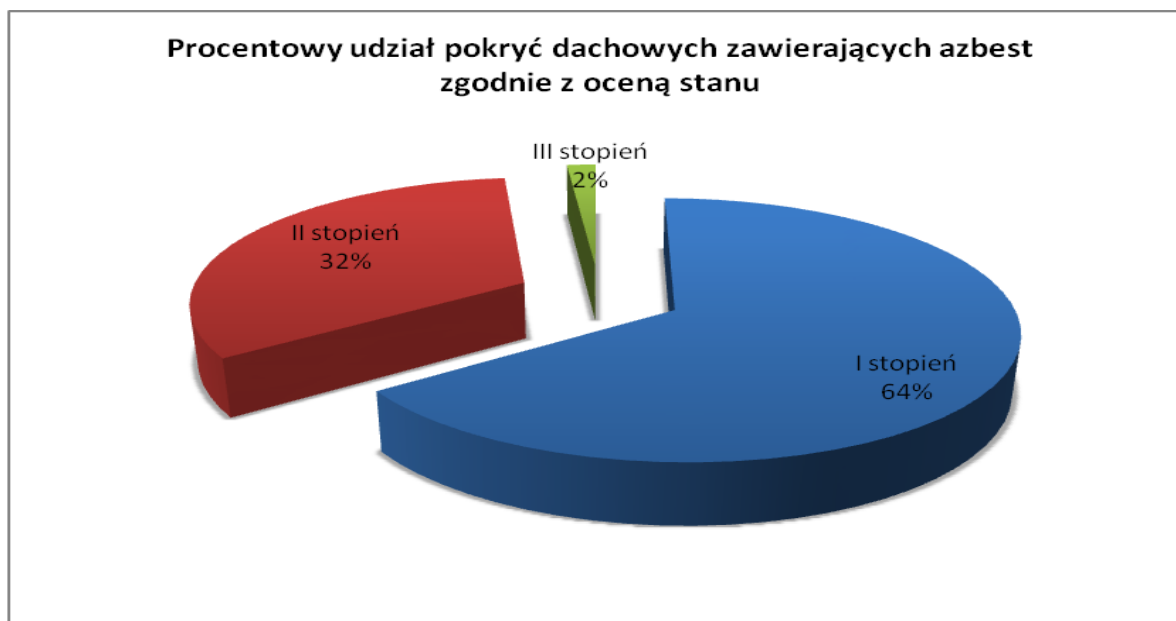
Zgodnie z zastosowaną w formularzu punktacją wyróżnić można trzy stopnie pilności usuwania wyrobów zawierających azbest:

- **I stopień pilności** – 65 i więcej punktów – wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie
- **II stopień pilności** – powyżej 35 punktów do 65 punktów – ponowna ocena stanu wymagana w czasie do 1 roku

- **III stopień pilności** – 35 i mniej punktów – ponowna ocena stanu wymagana w czasie do 5 lat.

Z przeprowadzonej przez właścicieli nieruchomości oceny wynika, że zdecydowana większość pokryć dachowych zawierających azbest kwalifikuje się do bezzwłocznej wymiany (około 64%), pozostałe wartości przedstawiono na poniższym wykresie.

Przeprowadzana na terenie gminy inwentaryzacja objęła także rury azbestowo-cementowe będące w udziale sieci wodociągowej miasta. Zgodnie z informacjami przekazanymi do Urzędu Miasta Puck przez Pucką Gospodarkę Komunalną Sp. z o.o., w sieci wodociągowej Gminy Miasta Puck znajduje się łącznie 4830 mb rur azbestowo-cementowych, co stanowi 13,8 % w całości sieci wodociągowej. Udział rur azbestowo-cementowych w sieci wodociągowej poszczególnych ulic na terenie miasta Pucka został przedstawiony w tabeli nr 4.

Tab. 4. Udział rur azbestowo-cementowych w sieci wodociągowej miasta Pucka - stan na dzień 30.04.2010r.

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Miejsce występowania	Ilość [m]	Uwagi
1	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Bogusława	100	Wodociąg, czynny sprawny
2	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Brzozowa	128	Wodociąg, czynny sprawny
3	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Jaśminowa	415	Wodociąg, czynny sprawny
4	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Kasztanowa	760	Wodociąg, czynny sprawny
5	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Kopernika	501	Wodociąg, czynny sprawny
6	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. 10-go Lutego	153	Wodociąg, czynny sprawny
7	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Mestwina	660	Wodociąg, czynny sprawny
8	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Mickiewicza	350	Wodociąg, czynny sprawny
9	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Miotka	345	Wodociąg, czynny sprawny
10	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Morska	100	Wodociąg, czynny sprawny
11	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Nowa	175	Wodociąg, czynny sprawny
12	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Paderewskiego	178	Wodociąg, czynny sprawny
13	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Przebendowskiego	125	Wodociąg, czynny sprawny
14	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Mikołaja Reja	156	Wodociąg, czynny sprawny
15	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Sienkiewicza	77	Wodociąg, czynny sprawny
16	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Swarzewska	74	Wodociąg, czynny sprawny
17	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Topolowa	240	Wodociąg, czynny sprawny
18	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Puck, ul. Żeromskiego	293	Wodociąg, czynny sprawny

6. REALIZACJA PROGRAMU

Prognozę ilości usuwanych wyrobów zawierających azbest oparto o założenia „Programu Oczyszczania Kraju z azbestu w latach 2009 – 2032” przyjętego przez Radę Ministrów RP w dniu 14 lipca 2009 r. (Komunikat Ministra Gospodarki z dnia 29 lipca 2009r. ogłoszony w MP z 2009 r. Nr 50, poz. 735). W celu całkowitego usunięcia azbestu z terenu Gminy Miasta Pucka, corocznie systematycznie usuwane powinno być około 12,3 Mg azbestu z pokryć dachowych. Sukcesywnie wymieniane powinny być też rury cementowo-azbestowe, zgodnie ze stopniem wyeksploatowania.

Mając porównanie z ilością usuwania azbestu w latach 2006 -2009 (średnio 12,08 Mg/rok) założyć można, że długoterminowy cel, jakim jest całkowita likwidacja azbestu z terenu miasta zostanie zrealizowany przy zapewnieniu:

- pomocy finansowej na cele związane z usuwaniem, transportem i utylizacją wyrobów azbestowych
- akcji informacyjnych podnoszących świadomość mieszkańców o szkodliwości azbestu i konieczności jego eliminacji ze środowiska
- informacji na temat możliwości dofinansowania ze źródeł zewnętrznych na wymianę pokrycia dachowego.

7. ASPEKTY FINANSOWE PROGRAMU

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie w przypadku elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Istnieje jednak możliwość uzyskania wsparcia finansowego z:

1. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
2. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku,
3. Banku Ochrony Środowiska,
4. Funduszy Unii Europejskiej,
5. Inne.

W chwili obecnej koszt demontażu, transportu i unieszkodliwiania 1 m² materiału zawierającego azbest kształtuje się na poziomie 25-35 zł. Pod uwagę została wzięta cena demontażu azbestu, pakowania, transportu i unieszkodliwiania na składowisku. Cena demontażu uzależniona jest również od wysokości budynku, gdyż przy zabudowie wysokiej konieczne jest ustawienie rusztowań, co także wiąże się z dodatkowymi kosztami. Szacuje się, że całkowity koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Pucka wyniesie około 570 tys. złotych.

W niniejszym programie zakłada się możliwość dofinansowania przez Gminę Miasta Pucka części kosztów: usuwania wyrobów zawierających azbest (demontażu, składowania, transportu) i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest dla właścicieli nieruchomości położonych na terenie administracyjnym gminy.

W celu pomocy mieszkańcom w finansowaniu inwestycji polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, corocznie w budżecie gminy powinny zostać uwzględnione środki przeznaczone na finansowanie ochrony środowiska. Ponadto gmina będzie pozyskiwać na ten cel środki unijne lub z krajowych funduszy celowych.

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Pucka na lata 2010-2032” i całkowitego usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Puck do roku 2032 konieczne będzie opracowanie narzędzia wspierającego finansowanie usuwania azbestu. Jak wynika z realizacji dotychczasowych działań w tym zakresie (lata 2006-2009) zastosowanie bodźca motywacyjnego, w postaci możliwości uzyskania wsparcia finansowego na ten cel, stymuluje wzrost aktywności społecznej w działaniach związanych z eliminacją azbestu ze środowiska. W związku z powyższym, po przyjęciu przez Radę Miasta Pucka niniejszego programu, w następnej kolejności zarządzeniem Burmistrza powinien zostać przyjęty regulamin przyznawania dofinansowania działań polegających na likwidacji wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Pucka w oparciu o środki przeznaczone na ten cel z budżetu gminy.

8. KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU USUWANIA AZBESTU

Realizacja niniejszego programu wpłynie na poprawę warunków ochrony zdrowia i życia mieszkańców Pucka, przyniesie korzyści w sferze społecznej, ekologicznej i ekonomicznej.

Do najistotniejszych korzyści zaliczyć należy:

- zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- oczyszczenie gminy ze szkodliwych wyrobów oraz zmniejszeniu emisji włókien azbestu,
- uzyskaniu poprawy jakości życia i zdrowia mieszkańców,
- przedłużenie okresu użytkowania obiektów budowlanych oraz uzyskanie lepszych parametrów eksploatacyjnych,
- zwiększenie atrakcyjności terenów oczyszczonych z azbestu,
- poprawienie wyglądu zewnętrznego obiektów budowlanych i ich stanu technicznego,
- przyrost wartości nieruchomości.

9. PODSUMOWANIE

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza.

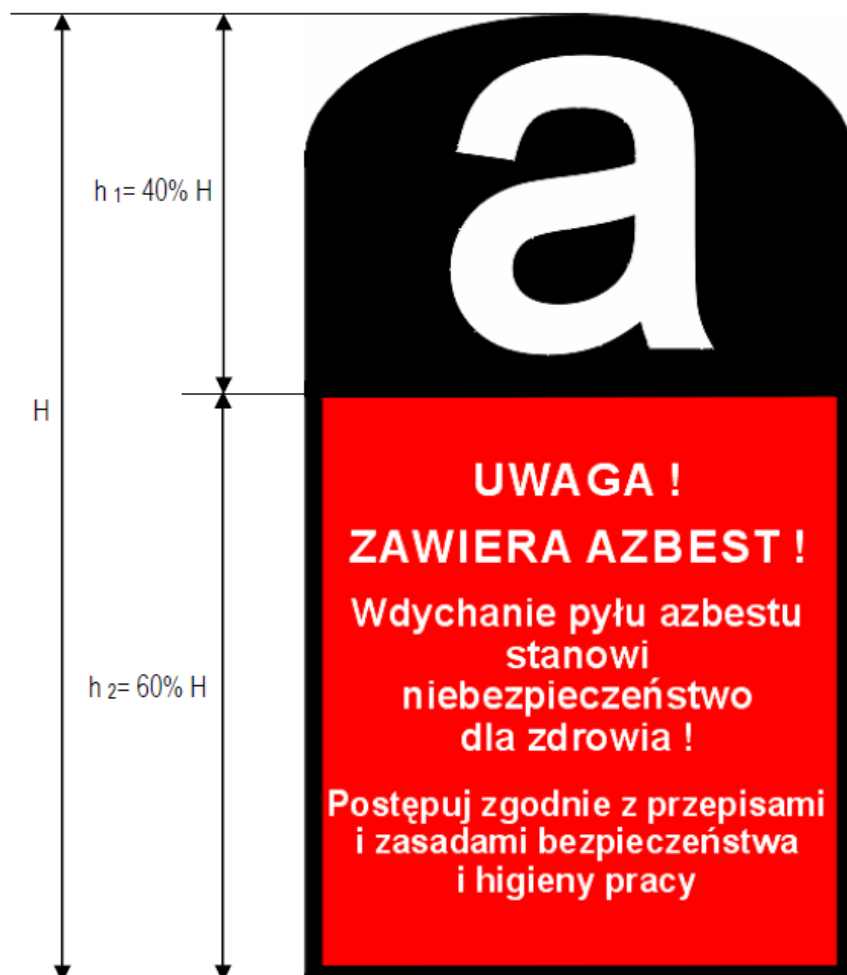
Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zaproponowana w programie forma dofinansowania dla właścicieli obiektów zawierających azbest, stawia jako warunek pomocy, spełnienie wszystkich wymogów formalnych dotyczących informowania o tych wyrobach oraz prowadzenia prac przy usuwaniu azbestu. Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Aktualna świadomość mieszkańców miasta Puck jest, jak wynika z ilości otrzymanych ankiet, stosunkowo wysoka. Dodatkowo, przewiduje się, że w następnych latach gmina będzie otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do jeszcze lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to na sukcesywne, precyzyjne planowanie środków finansowych niezbędnych do wydania na ten cel oraz stopniową eliminację azbestu ze środowiska Gminy Miasta Pucka, co jest celem programu.

ZAŁĄCZNIK 1

Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest, a także miejsc ich występowania.

ZAŁĄCZNIK 2

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA

1. Miejsce, adres

.....
.....

2. Właściciel/zarządca/użytkownik*):

a) osoba prawna -nazwa, adres.....
.....

b) osoba fizyczna -imię, nazwisko i adres.....
.....

3. Tytuł własności.....

4. Nazwa, rodzaj wyrobu

5. Ilość (m² , tony).....

6. Przydatność do dalszej eksploatacji ⁴⁾.....

7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:

a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu ⁵⁾.....

b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji.....

8. Inne istotne informacje o wyrobach ⁶⁾

.....

(podpis)

Data

Objaśnienia:

^{*)} Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

²⁾ Przy określeniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowe-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

⁴⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” – załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.

⁵⁾ Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.

⁶⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia.

ZAŁĄCZNIK 3

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane/ instalacja przemysłowa:

.....

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Pomieszczenie:

Rodzaj/ nazwa wyrobu ¹⁾

Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa/ Nr	Wyrób- rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I. Sposób zastosowania azbestu			
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. <1000kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II. Rodzaj azbestu			
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III. Struktura powierzchni wyrobu z azbestem			
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0
IV. Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem			
10.	Duże uszkodzenia		30 ³⁾
11.	Małe uszkodzenia		10 ⁴⁾
12.	Brak		0
V. Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem			
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10

Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
z terenu Gminy Miasta Pucka na lata 2010 – 2032

17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI. Wykorzystanie pomieszczenia			
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII. Usytuowanie wyrobu			
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innych pokryciem		25
26.	W systemie wywiewiania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Suma punktów oceny

Stopień pilności I

(wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie)

65 i więcej punktów

Stopień pilności II

(ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku)

powyżej 35 do 60 punktów

Stopień pilności III

(ponowna ocena w terminie do 5 lat)

do 35 punktów

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

.....

Oceniający nazwisko i imię

.....

Właściciel/ Zarządca

.....

Data

.....

Adres

- 1) Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym- załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876)
- 2) Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym -§ 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.
- 3) Duże uszkodzenia- widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3% powierzchni wyrobu.
- 4) Małe uszkodzenia-brak widocznych pęknięć na powierzchni mniejszej niż 3% powierzchni wyrobu.

ZAŁĄCZNIK 4

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE.

1. Miejsce, adres
2. Właściciel/ zarządca *):
 - a) osoba prawna - nazwa, adres.....
 - b) osoba fizyczna – imię, nazwisko i adres.....
3. Tytuł własności
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
5. Ilość (m², tony) ³⁾
6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów
7. Planowanie usunięcia wyrobów:
 - a) sposób
 - b) przez kogo
 - c) termin
8. Inne istotne informacje⁴⁾

.....

(podpis)

Data

Objaśnienia:

^{*}) Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

²⁾ Przy określeniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowe-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione.

3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

4) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

ZAŁĄCZNIK 5

Karta przekazania odpadu

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU	Nr karty ^a	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{b,c}	Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadu ^{b,d}	Posiadacz odpadu, który przejmuje odpad ^b
Adres ^e	Adres ^{d,e}	Adres ^e
Telefon / fax	Telefon / fax ^d	Telefon / fax
Nr REGON	Nr REGON ^d	Nr REGON
Miejsce przeznaczenia odpadów ^f		
Kod odpadu:	Rodzaj odpadu:	
Data	Masa przekazanych odpadów [Mg] ^h	Nr rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{d,i}
Potwierdzenie przekazania odpadu Data, pieczęć i podpis	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odpadu ^a Data, pieczęć i podpis	Potwierdzam przejęcie odpadu Data, pieczęć i podpis

Objaśnienia:

- ^a Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- ^b Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu.
- ^c W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- ^d W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- ^e Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- ^f Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów.
- ^g W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu. Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów temu samemu posiadaczowi odpadów.
- ^h Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- ⁱ Dotyczy odpadów niebezpiecznych.